

bedre rustede til en virksom Afhøring, idet de paa dette Trin som Regel baade ere bedre inde i de Forhold, hvorom Afhøringen bevæger sig, og have Maalet for Afhøringen klarere for Øje. Parterne ville derhos under dette System selv bære det hele Ansvar for Vidneafhøringen, medens der under et modsat System ikke saa sjælden klages over, at Dommerens mangelfulde eller uenergiske Eksamination af Vidnerne er Skyld i, at Vidneafhøringen ikke giver det Udbytte til Sagens Oplysning, som den kunde gøre, hvis Parterne havde faaet Løv til selv at spørge.

Ganske vist har det engelsk-amerikanske System sine Ulemper. Særlig kan der anføres imod det, at Vidnepligten gøres ikke lidt ubehageligere ved Parternes Eksamination, navnlig ved den fra Modpartens Side iværksatte Udspørgen, der ofte vil gaa ud paa at udvikle Vidnet i Selvmødsigelse og overhovedet paa at svække dets Troværdighed og Paalidelighed, og at Afhøringen kan blive unødigt vidtløftig, naar den skal foretages af en mindre kyndig Person.

Men herved maa bemærkes, at Hovedsagen dog maa være at indrette Vidneafhøringen paa den for Sandhedens Udfindelse bedste og virksomste Maade, og at Værn imod Misbrug af Afhøringen haves deri, at det baade er Dommerens Ret og Pligt at drage Omsorg for, at Vidnet ikke forulempes eller behandles utilbørligt. Hvad det andet System angaar, nemlig at Forhandlingerne kan vidtløftiggøres og uvedkommende Ting indblandes, naar Parterne selv udsørge, maa erindres, at det staar i Rettens Magt at standse Udspørgningen, naar den svæver ud, ja eventuelt overtage den selv (jfr. § 160), hvorhos den Bemærkning her maa gøres, at naar Dommeren skal afhøre Vidnerne, kan der spildes Tid og foraarsages Vidtløftighed af en Grund, som ikke er til Stede, naar Parterne selv afhøre Vidnerne, nemlig den, at Dommeren ikke — saaledes som Parterne — er tilstrækkelig inde i Sagen og derfor maa spørge oftere, ligesom han ikke altid kan gøre det med fornøden Bestemthed og Klarhed.

Det kan endnu fremhæves, at Afhøring direkte ved Parterne fremtræder som en naturlig Udvikling af den Fremgangsmaade, som for Tiden bruges her til Lands, nemlig at Parterne affatte skriftlige Spørgsmaal til Vidnerne.

Med Hensyn til de i Paragrafens 2det Stykke optagne Undtagelser skal bemærkes, at Retten derefter i *Undervetssager* altid

maa overtage Afhørelsen, saa snart dette begæres af et Vidne eller en Part, og det selv om vedkommende Part møder ved Sagfører.

Hvad *Landsretssager* angaar, skal Retten overtage Afhøringen for den Part, der ej er eller møder ved Sagfører, saa snart det forlanges enten af vedkommende Vidne eller af den nævnte Part selv eller af Modparten. Ogsaa Modparten vil have Ret til at forlange saadant.

Derimod bliver der i *Landsretssager* ikke Spørgsmaal om, at Retten afhører Vidner for den Parts Vedkommende, der er eller møder ved Sagfører (naar der da ikke netop er Tale om Afhøring af et sygt Vidne, eller Retten gør Brug af sin Beføjelse efter § 160).

Det vil saaledes kunne forekomme, at Retten overtager Afhørelsen for den ene Parts Vedkommende, men ikke for den anden, ligesom ogsaa et enkelt Vidne afhøres af Retten, de andre ikke. Heri er imidlertid intet urimeligt, idet det vel maa erindres, at Rettens Overtagelse af Afhøringen ikke betyder, at Retten for saa vidt overtager Partens Pligt til at sørge for Sagens Oplysning, men kun at de Spørgsmaal, som Parten ønsker rettede til Vidnet, skulle forelægges det gennem Retten, som da bringer dem i den efter dens Skøn hensigtsmæssigste Form.

§ 160.

Med Hensyn til Paragrafens 1ste Stykke gælder, hvad der udtales i Motiverne til det tidligere Udkast angaaende den tilsvarende Bestemmelse i dettes § 191: Rettens Formand skal vaage over, at Vidneafhøringen foregaar paa en sømmelig og klar Maade, og der maa derfor tillægges ham den i saa Henseende nødvendige Myndighed. Det forudsættes, at han til en Begyndelse vil indskrænke sig til at omforme de uklare Spørgsmaal samt tilrettevise Parterne, naar de enten svæve ud fra Sagen eller optræde paa en utilbørlig Maade over for Vidnet eller Modparten, og man kan formentlig gaa ud fra, at Parterne i Reglen ville holde sig deslige Paalæg og Tilrettevisninger efterrettelige; men skulde dette vise sig ikke at blive Tilfælde, har Retsformanden efter nærværende Paragraf Myndighed til selv at overtage Vidnets Afhøring og forbyde Parten umiddelbart at forhandle med det, og vil Parten heller ikke finde sig heri, men gør Forsøg paa trods Dommerens Forbud at henvende sig direkte til Vidnet, kan Retten gribe til de kraftigere Midler efter